

Biblio } Filmo } Wiedzo } teczka

Przedstawione propozycje tytułów książek, filmów, adresy stron internetowych są podpowiedzią dla nauczycieli i nauczycielek realizujących w placówkach edukacyjnych zagadnienia z zakresu praw człowieka, wielokulturowości, edukacji antyprzemocowej i antidyskryminacyjnej.

Można je samodzielnie obejrzeć / przeczytać, aby zainspirować się do dalszej pracy; można polecić je uczniom / uczennicom i ich rodzicom / opiekunom, którzy chcą się włączyć w edukację dla pokoju; można wykorzystać do pracy z uczniami.

Zachęcamy równocześnie do pogłębienia swojej wiedzy w zakresie wykorzystania książki czy filmu jako materiału edukacyjnego używanego podczas lekcji. Praca z tekstem czy filmem nie może ograniczać się wyłącznie do projekcji dzieła. Wymaga przygotowania (karty pracy, zadania, tematy do dyskusji) i czasu na omówienie).

„(Biblio)(filmo)(wiedzo)teczka” jest częścią zestawu „Narzędziownik świadomego nauczyciela”.

„Narzędziownik świadomego nauczyciela” jest projektem realizowanym przez Fundację Go'n'Act i współfinansowanym przez Gminę Wrocław (www.wroclaw.pl).

Opracowanie merytoryczne:

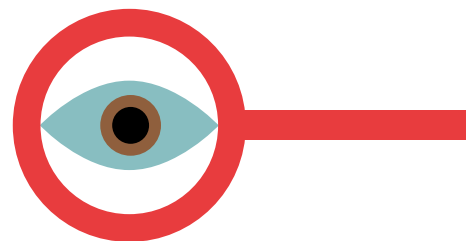
Aneta Dominiak-Gnojnicka
Aleksandra Stachura
Martyna Stec
Magdalena Szymańska
Olga Ślepowrońska

przy wsparciu:

Sofii Baianovej
Agaty Ferenc
Agaty Fogler
Anny Rabiegi
Moniki Szary

Ostateczny wybór treści zawartych w publikacji:

Zespół dialogu międzykulturowego Wrocławskiego Centrum Rozwoju Społecznego

przed- szkole

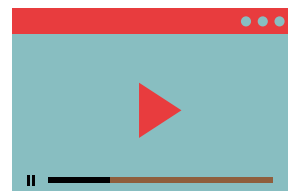
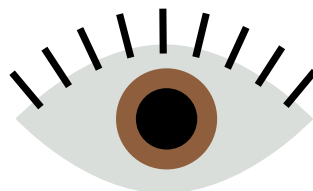
1. David McKee: *Elmer; Elmer i róża; Elmer i nieznajomy; Elmer i hipopotamy*, wyd. Papilon
2. John Kelly, Steph Laberis, *Mogę być w waszej paczce?*, wyd. Wilga
3. Katarzyna Pruchnicka, *Nowa w przedszkolu*, wyd. Muza
4. Martyna Czub, *Są takie koty*, wyd. Tekturka
5. Aleksandra i Daniel Mizielińscy, *Mapy*, wyd. Dwie Siostry
6. Oriol Ripoll, *Najpiękniejsze zabawy świata*, wyd. Jedność
7. Eliza Piotrowska, *A ja jestem Polak mały, moim krajem jest świat cały*, wyd. Czarna Owieczka
8. Natalia Gancarz; *Romano abecadło*, wyd. Muzeum Okręgowe w Tarnowie
9. Gyula Böszörményi, *Kolory ludzi*, wyd. Namas
10. Joanna Krzyżanek, *Dzieciaki z ulicy Tulipanowej, czyli prawa małych i dużych*, wyd. Jedność
11. Pija Lindenbaum, *Igor i lalki oraz Pudle i frytki*, wyd. Zakamarki
12. Anna Onichimowska, *Piecyk, czapeczka i budyń*, wyd. Ezop
13. Anna Onichimowska, Sedlaczek Joanna, *O zwierzaku, którego nie było*, wyd. Arkady

SP 1-3

1. Joanna Maria Chmielewska, *Niebieska niedźwiedzica*, wyd. Bajka
2. Dagmar Geisler, Elisabeth Zoller, *Dzielna Emilka*, wyd. Jedność
3. Vanessa Simon-Catelin, *Jak dwie krople wody*, wyd. EneDueRabe
4. Liliana Bardijewska, *Kot Karima i obrazki*, wyd. Literatura
5. Peter Spier, *Ludzie*, wyd. Muchomor
6. Madonna, *Jabłka Pana Peabody'ego*, wyd. Zysk i s-ka
7. Anna Onichimowska, *Czas meteorów*, wyd. Bajka
8. Opracowanie zbiorowe, *12 ważnych praw. Polscy autorzy o prawach dzieci*, wyd. Centrum Edukacji Dziecięcej
9. Opracowanie zbiorowe, *12 ważnych opowieści. Polscy autorzy o wartościach dla dzieci*, wyd. Papilon
10. Praca zbiorowa, *Wszyscy ludzie rodzą się wolni: ilustrowana powszechna Deklaracja Praw Człowieka*, wyd. Arkady
11. Pernilla Stalfelt, *Różni, ale tacy sami. Książka o tolerancji*, wyd. Czarna Owieczka
12. Francesca Sanna, *Podróż*, wyd. Krótkie Gatki
13. Mamadou Diouf, *Mała książka o rasizmie*, wyd. Czarna Owca
14. Agnieszka Suchowierska, *Ada Judytka i zaginiony tałes*, wyd. Literatura
15. Zuzanna Pol, *Kim oni są ci muzułmanie*, wyd. Czarna Owca
16. Janusz Balkowski, Małgorzata Różycka, *Romowie – Roma – Romanies – historia w obrazkach*, wyd. Fundacja PROM

1. Joanna Kończak, *Kobiety badaczki, czempionki, awanturnice*, wyd. Nasza Księgarnia
2. Teresa Blanch, Anna Gasol, *Wielka księga wartości. Opowiadania o szczerości, tolerancji i innych ważnych sprawach*, wyd. Wydawnictwo Nasza Księgarnia
3. Karolina Oponowicz, *Bozie, czyli jak wygląda Bóg*, wyd. Agora
4. Tahar Ben Jelloun, *Co to jest islam. Książka dla dzieci i dorosłych*, wyd. Karakter
5. Barbara Gawryluk, *Tu teraz jest nasz dom*, wyd. Literatura
6. Vala Porstottir, *Pankaganga. Myślobiegi*, wyd. Widnokrąg
7. John Boyne, Oliver Jeffers, *Lekkie życie Barnaby'ego Brocketa*, wyd. Dwie Siostry
8. Cezary Harasimowicz, *Mirabelka*, wyd. Zielona Sowa
9. Khaled Hosseini, *Modlitwa do morza*; wyd. Albatros
10. Irena Landau, *Ostatnie piętro*, wyd. Literatura
11. Ewa Grętkiewicz, *Szczekająca szczeka Saszy*, wyd. Nasza Księgarnia
12. Katherine Alice Applegate, *Drzewo życzeń*, wyd. Dwie siostry
13. William Kamkwamba, *O chłopcu, który ujarzmił wiatr*, wyd. Drzewo Babel

1. Tomek Michniewicz, *Chrobot. Życie najzwyczajniejszych ludzi świata*, wyd. Otwarte
2. Jacek Milewski, *Chyba za nami nie traficie*, wyd. W.A.B. oraz *Dym się rozwiewa*, wyd. Zysk i S-ka
3. John Howard Griffin, *Czarny jak ja*, wyd. W.A.B
4. Roma Ligocka, *Dziewczynka w czerwonej sukience*, wyd. Wydawnictwo Literackie
5. Piotr Pogorzelski *Barszcz ukraiński*, wyd. Helion
6. Sue Monk Kidd, *Sekretne życie pszczół*, wyd. Literackie
7. Zana Fraillon, *Wróbelek z kości*, wyd. Poradnia K
8. *Migranci, migracje. O czym warto wiedzieć, by wyrobić sobie własne zdanie*, wyd. Karakter
9. Picoult Jodi, *Małe wielkie rzeczy*, wyd. Prószyński Media
10. Reni Eddi-Lodge, *Dlaczego nie rozmawiam już z białymi o kolorze skóry*, wyd. Karakter
11. Lidia Ostałowska, *Farby wodne*, wyd. Czarne
12. Piotr Pogorzelski, *Niezwykli ludzie w niezwykłych czasach*, wyd. Uniwersytet Śląski

przed-
szkole

SP
1-3

TYTUŁ	REŻYSER	WIEK	
Zwierzogród	Byron Howard, Rich Moore	6+	
Gordon i Paddy	Linda Hambak	4+	
Chłopiec w skorupce	Kristin Ulseth	3+	
Sabaku	Marlies Van Der Wel	3+	
Kieszonkowy człowieczek	Ana Chubinidze	3+	
Zagubiony list	Kealan O'Rourke	3+	
Hej Jelonku!	Örs Bárczy	3+	
Dziewczynka i noc	Madina Iskhakova	3+	
Mały ptaszek i gąsienica	Lena von Döhren	3+	
Zestaw filmów krótkich: Różnimy się!		3+	
Wygląd	Susann Hoffmann	3+	
Jestem Tajem	Kaspar Astrup Schröder	3+	
O mamie	Dina Velikovskaya	3+	
Dziewczynka w króliczej masce	Natalie van den Dungen	3+	
Anatol i jego ronderek	Eric Montchaud	3+	
Prezenty Astona	Uzi Geffenblad, Lotta Geffenblad	6+	
Wstyd i okulary	Alessandro Riconda	6+	
Śnieg	Antoine Lanciaux, Sophie Rose	6+	
Niespodzianka	Jacob Frey	6+	
Kołysanki Lullaby of Armenia		6+	
CoCo	Lee Unkrich, Adrian Molina	6+	

Materiały dydaktyczne do filmów dostępne na stronie www.nhief.pl

TYTUŁ	REŻYSER	WIEK
O chłopcu, który ujarzmił wiatr	Chiwetel Ejiofor	12+
Nic bez nas	Sigrid Klausmann	10+
Dzieci niebios	Majid Majidi	12+
Dziewczynka w trampkach	Haifaa Al Mansour	13+
Supa modo	Likarion Wainaina	9+
Bez granic	Amirhossein Asgari	13+
Rakieta	Kim Mordaunt	13+
Podkręć jak Beckham	Guinder Chadha	13+
Bachir w krainie czarów	Evelien Verhof Els Duran	10+
Cześć, salaam	Kim Brand	10+
Jazda obowiązkowa	Ewa Kochańska	10+
To ja, Malala	Davis Guggenheim	12+
Być uchodźcą	Marcin Wołkowicz	13+
Seria Globalny Świat: Migracje i wielokulturowość		13+
Bezpieczna przystań. Historie z życia małych uchodźców.	Andy Glynne	10+
#Hejt	Eef Hilgers	12+
Breadwinner	Nora Twomey	13+
Gdyby żółwie mogły latać	Bahman Ghobadi	13+
Dancing in Jaffa	Hilla Medalia	13+
Azur i Asmar	Michel Ocelot	10+
Królowa ciszy	Agnieszka Zwiefka	10+
Mały Zizou	Soonil Taraporevala	13+
Gadzio	Kryspin Pluta	13+
Gucza pojedynk na trąbki	Dušan Milić	13+
Alfie, mały wilkołak	Joram Lürsen	10+
Blanka	Kohki Hasei	10+
Persepolis	Vincen Paronnaud, Marjane Satrapi	13+
Na zawsze	Łukasz Wojtasik	13+
Złota klatka	Diego Quemada-Diez	14+

TYTUŁ	REŻYSER	WIEK
Władcy much	Harry Hook	13+
Gran Torino	Clint Eastwood	13+
Green book	Peter Farrelly	13+
Mustang	Deniz Gamze Erguven	15+
Cud purymowy	Izabela Cywińska	15+
Pięć kroków do tyranii	Elizabeth McIntyre	17+
Co zrobisz, gdy świat stanie w ogniu?	Roberto Minervini	16+
Nie jestem czarownicą	Rungano Nyoni	15+
Daleka podróż za jeden uśmiech	Patrick Allgaier, Gwendolin Weisser	15+
Erasmus – obywatele Europy	Angelika Aristomenopoulou	15+
Człowiek	Yann Arthus-Bertrand	15+
Niebieskoocy	Bertram Verhaag	15+
Bolivia	Adrian Caetano	15+
Zabić drozda	Robert Mulligan	15+
Dumni i wściekli	Matthew Warchus	17+
Eksperyment	Oliver Hirschbiegel	17+
Polowanie na króliki	Philip Noyce	15+
Mabo	Rachel Perkins	15+
Miasto gniewu	Paul Haggis	15+
Obywatel Milk	Gus Van Sant	17+
Młodzi gniewni	John N. Smith	15+
Zniewolony	Steve McQueen	17+
Selma	Ava DuVernay	15+
Amistad	Steven Spielberg	15+
Mandela: droga do wolności	Justin Chadwik	15+
Hotel Rwanda	Terry George	17+

TYTUŁ		REŻYSER	WIEK
Czasem w kwietniu		Raoul Peck	17+
Czekając na wyrok		Marc Forster	15+
Dobry listonosz		Tonislav Hristov	15+
Wędrowni ludów		Ai Weiwei	15+
Eldorado		Marcus Imhoof	15+
Ostatni w Aleppo		Feras Fayyad	15+
Opowieści taboru cygańskiego		Jasmine Dellal	15+
Sól ziemi		Juliano Ribeiro Salgado	16+
Syn Szawła		László Nemes	16+
60 kilo niczego		Piotr Domalewski	16+
I oddychaj normalnie		Isold Uggadottir	16+
Nienawiść, którą dajesz		George Tillman Jr.	16+
Białe hełmy		Orlando von Finsiedel, Joanna Natasegara	16+
Lista Schindlera		Steven Spielberg	16+
Mandarynki		Zaza Uruschadze	16+
Kamerdyner		Lee Daniels	17+
Malcolm X		Spike Lee	17+
Biały cień		Noaz Deshe	15+
I skrzypce przestały grać		Aleksander Ramati	15+
Diabły, diabły		Dorota Kędzierzawska	15+
Różowe sny		Dusan Hananka	15+
Mondo		Tony Gatlif	15+
cykl filmów dokumentalnych o Romach	Romowie w Europie. Zagłada	Piotr Wójcik	15+
	Romowie w Europie. Świadkowie zagłady, relacja Edwarda Dębickiego	Piotr Wójcik	15+
	Wójcik Romowie w Europie. Papusza	Piotr Wójcik	15+
	Romowie w Europie. Represje przed 1989 rokiem	Piotr Wójcik	15+
	Romowie w Europie. Wolność. 25 lat po przemianach w 1989 roku	Piotr Wójcik	15+

1. Strona **Fundacji Go'n'Act**

Organizacja zajmująca się edukacją dla pokoju, edukacją wielokulturową, antydyskryminacyjną, edukacją globalną, gdzie do pobrania jest cały zestaw „Narzędziownika świadomego nauczyciela” (w tym niniejsza (Bibliot)(fimo)(wiedzo)teczka): → <http://goandact.org/materialy-dodatkowe>

Cały serwis: → www.goandact.org

2. Strony edukacyjne **Centrum Edukacji Obywatelskiej**

Zawierają materiały informacyjne, edukacyjne i dydaktyczne (scenariusze, gry, zabawy, ćwiczenia) dotyczące edukacji globalnej i ekologicznej, migracji i wielokulturowości.

→ www.globalna.ceo.org.pl/materialy/scenariusze-i-gry

→ <https://glowna.ceo.org.pl/publikacje/edukacja-globalna-i-ekologiczna>

→ <https://migracje.ceo.org.pl/content/materialy-merytoryczne>

→ https://blogiceo.nq.pl/romowieipolacy/files/2013/12/Scenariusz-zajec_Romowie-jakich-nie-znamy.pdf

→ https://ceo.org.pl/sites/default/files/kultura_polskich_romow_publicacja_2014_0_0.pdf

→ <https://migracje.ceo.org.pl>

3. **E-globalna**

Strona zawierająca materiały edukacyjne z zakresu edukacji globalnej:

→ www.e-globalna.edu.pl

4. **Kompas**

Dokument w pdf, który jest przewodnikiem edukacji antydyskryminacyjnej i edukacji o prawach człowieka w pracy z młodzieżą. Zawiera zarówno materiały informacyjne, jak i praktyczne ćwiczenia i metody edukacji na rzecz praw człowieka:

→ https://rownosc.info/media/uploads/biblioteka/publikacje/kompas_tekst.pdf

5. **Kompasik**

„Młodszy brat Kompas” – dokument w pdf, który jest przewodnikiem edukacji antydyskryminacyjnej i o prawach człowieka w pracy z dziećmi. Zawiera zarówno materiały informacyjne, jak i praktyczne ćwiczenia i metody edukacji na rzecz praw człowieka:

→ <http://www.bc.ore.edu.pl/Content/185/Kompasik.pdf>

6. Materiały edukacyjne **Amnesty International**

Organizacja zajmująca się edukacją o prawach człowieka. Strona zawiera materiały informacyjne, edukacyjne oraz praktyczne ćwiczenia i scenariusze dla dzieci w różnym wieku:

→ <https://amnesty.org.pl/co-robimy/edukacja/>

7. **Mowa nienawiści**

Strona jest poświęcona problemowi mowy nienawiści oraz powiązonym zjawiskom. Zawiera m.in. materiały edukacyjne dla różnych grup docelowych oraz kontakty do organizacji zajmujących się tą tematyką:

→ <http://www.mowanienawisci.info/sekcja/materialy-dla-edukatorow/>

- 8. Edukacja Medialna**
Program do prowadzenia edukacji medialnej w Polsce. Zawiera scenariusze, ćwiczenia i materiały do prowadzenia zajęć w szkołach, domach kultury i bibliotekach dla wszystkich etapów edukacyjnych:
→ <http://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/>
- 9. Wokół dyskryminacji.**
Materiały edukacyjne przedstawicielstwa Komisji Europejskiej w Polsce na temat dyskryminacji:
→ https://ec.europa.eu/poland/sites/poland/files/materialy_educacyjne_prke_wokol_dyskryminacji.pdf
- 10. Stop - klatka**
Strona Stowarzyszenia Praktyków Dramy zawiera dwie publikacje do pobrania z propozycjami ćwiczeń do przeprowadzenia w szkole, dostosowanych do różnych grup wiekowych:
→ <http://stop-klatka.org.pl/publikacja-2/>
- 11. Strona Fundacji EMIC**
Fundacja wspiera migrantów/migrantki i uchodźców/uchodźczynie – osoby, które stawiają swoje pierwsze kroki w Polsce. Strona zawiera scenariusze lekcji dotyczące migracji:
→ <http://emic.com.pl/aktualnosci/scenariusze-lekcji-o-migracjach/>
- 12. Strona Fundacji Instytut Edukacji Kreatywnej INEK**
Baza wiedzy, gry oraz scenariusze warsztatów dla młodzieży z szeroko pojętej edukacji globalnej:
→ <http://www.inek.pl/materialyEG.htm?fbclid=IwAR10oLA9WsB8nXik37RpHPbHOTgjW8KQRu-wPIXdOywQrAWmIOvzWNTgP930>
- 13. „Ekokalendarz” Ośrodka Działań Ekologicznych „Źródła”**
Projekt ma na celu zwiększanie stopnia świadomości ekologicznej społeczeństwa. Strona zawiera pakiety edukacyjne:
→ <https://www.ekokalendarz.pl/pakiety-edukacyjne/>
- 14. Edukacja globalna dla najmłodszych**
Projekt Ośrodka Działań Ekologicznych „Źródła”:
→ https://www.globalna.edu.pl/materialy_educacyjne/
- 15. Podręcznik trenerski „Edukacja antydyskryminacyjna”**
Powstał w ramach projektu Stowarzyszenia Willa Decjusza – Akademia Treningu Antydyskryminacyjnego:
→ <http://www.idealzmiiany.pl/publikacjepliki/Antydyskryminacja.pdf>
- 16. Materiały edukacyjne Towarzystwa Edukacji Antydyskryminacyjnej**
Scenariusze lekcji z reportażami:
→ <https://tea.org.pl/publikacje/>
- 17. Publikacja „Gry i zabawy Afryki jako narzędzie dialogu międzykulturowego w edukacji wczesnoszkolnej”:**
→ <http://afryka.org/jakmowicoafryce.pdf>
→ <http://afryka.org/gryizabawy.pdf>
- 18. „Nieobojętnik antyprzemocowy”**
Inicjatywa Chlebem i Solą opublikowała z okazji Dnia Solidarności z Uchodźcami poradnik o tym, jak reagować na przemoc i mowę nienawiści:
→ <http://solidarnizuchodzcami.pl/wp-content/uploads/2015/10/Nieobojetnik.pdf>
- 19. Materiały edukacyjne Polskiej Akcji Humanitarnej**
[Należy scrollować w dół do sekcji „materiały edukacyjne”]:
→ www.pah.org.pl/dokumenty/

20. **Komiks Stowarzyszenia NOMADA**

NOMADA Stowarzyszenie opublikowało komiks zachęcający i pokazujący prawidłowe reakcje na przemoc, której doświadczają w przestrzeni publicznej osoby o innym niż biały kolorze skóry, wyznawcy innej religii niż chrześcijańska, osoby nieheteronormatywne oraz przedstawiciele/ki mniejszości etnicznych czy narodowych – marginalizowanych w polskim społeczeństwie:

→ <http://www.mowanienawisci.info/wp-content/uploads/2016/11/komiks-3Z.pdf>

21. **Scenariusze dla uczniów w różnym wieku proponowane przez Uniwersytet Dzieci:**

→ www.scenariuszelekcji.edu.pl

22. **Strona programu Nowe Horyzonty Edukacji Filmowej**

Zawiera materiały edukacyjne (m.in. do wybranych filmów proponowanych w niniejszym zestawieniu):

→ www.nhef.pl

23. **Sztuka Edukacji / Kultura w Programach Nauczania.**

Publikacja zawierająca scenariusze lekcji dotyczące różnorodności kulturowej:

→ https://sztukaedukacji.zacheta.art.pl/2013/wp-content/uploads/sites/3/2018/12/Scenariusz_R%25C3%25B3%25C5%25BCnorodno%25C5%259B%25C4%2587-kulturowa.pdf

24. **Romowie, Słowacy, Węgrzy**

Publikacja Małopolskiego Instytutu Kultury mająca na celu propagowanie tematyki wielokulturowości w szkołach:

→ https://issuu.com/mik.krakow/docs/zwierciadla_scenariusze

25. **„Wielokulturowość na co dzień – materiały dla nauczycieli”**

Praktyczne narzędzia do pracy z młodzieżą, zwłaszcza na terenach zamieszkałych przez mniejszość romską:

→ <https://www.fundacja.znak.org.pl/files/wieloscen.pdf>

26. **Dzień kultury romskiej**

Scenariusz obchodów Dnia kultury romskiej wydany w ramach projektu „Dwie kultury – jedno przedszkole”:

→ http://www.silesius.org.pl/uploads/media/20160513/dzien-kromskiej_p99_scenariusz.pdf

27. **Strony propagujące kulturę romską, stanowiące rzetelne źródło wiedzy o Romach:**

→ <http://romopedia.pl>

→ <http://jednizwielu.pl/romowie-w-polsce/kultura-romska>

→ <http://www.zakorzenie.most.org.pl/zal1/07.htm>

28. **Wielokultury**

Strona Zespołu dialogu międzykulturowego (Urzędu Gminy Wrocław) propagująca wielokulturowość, działania integracyjne, antydyskryminacyjne, równościowe, z zakresu praw człowieka:

→ <https://www.wielokultury.wroclaw.pl>

29. **POLIN**

Strona zawiera m.in. konferencje, kursy i spotkania skierowane do nauczycieli z zakresu historii Żydów polskich i edukacji antydyskryminacyjnej:

→ <https://www.polin.pl/pl/edukacja>

30. **Miejsce Pamięci i Muzeum Auschwitz-Birkenau**

Strona zawiera publikacje i materiały edukacyjne, dzięki którym można pogłębiać wiedzę dotyczącą tematyki Auschwitz i Holokaustu:

→ <http://www.auschwitz.org/edukacja/>